

Sébastien Bauer, filòsof

L'actual director de l'Alliance Française de Sabadell és un dels impulsors dels cursos de filosofia que cada vegada tenen més èxit

RICARD USTRELL /
Fotografies de David Datzira

Em va convidar a dinar. De primer una vichyssoise i de segon uns calamars farcits de carn. Hauria preferit una fondue, en aquell bon restaurant. Salutàrem el xef, i brindàrem: ell amb cervesa i jo amb Veri. Els *petits fours* van arribar al final, ell també semblava un infant. Em va explicar d'on ve, més tard m'explicaria cap on vol anar. Res de Jaques Brel, ni Truffaut ni Godard. Més aviat em va parlar d'escoles republicanes, d'alts funcionaris francesos i del *Quadern* —o "quadernet", com diríem alguns.

Sébastien Bauer va néixer el 1972 a l'Alsàcia (França). De petit va viure a Metz, una ciutat que ha estat víctima de tots els nacionalismes del segle XIX i XX. Està vacunat contra els "-ismes". Té un germà a Dinamarca i una germana a Toulouse. Ell va preferir Sabadell. Se'n riu de tots els que veuen la història d'una manera optimista o pessimista. Desafia les idees sense creure en cap doctrina. És federalista, mirant a Europa. I es pregunta quin sentit li estem donant a la vida.

Des de fa 3 anys ets director de l'Alliance Française...

Per una banda és molt interessant perquè com que som un centre cultural hem de programar cursos de fotografia, filosofia, pintura i, evidentment, de francès. Però, per l'altra banda, estic dirigint una empresa i haig de vetllar per la seva gestió econòmica que s'ajuda de petites col·laboracions del Banc Sabadell, l'Ajuntament de Sabadell i el Ministeri de França, que ens paga mig professor de llengua.

Rebeu molt poques subvencions... per no perdre la llibertat?

Exacte. Els nostres pressupostos són molt ajustats, però tot i així no volem dependre econòmicament de cap administració. És el preu que hem de pagar per ser lliures i programar els actes culturals que ens vénen més de gust. Si algú vol crear una empresa per guanyar diners li recomano que descarti la idea de muntar una escola de francès.

Tot i així, teniu vocació pública... A la sala d'exposicions hi pot entrar tothom!

Això potser no se sap gaire en aquesta ciutat, però a Sabadell hi ha un tipus d'AF quasi únic en el món, i que des de la seu de París es presenta com un model. Tot plegat és mèrit del Robert Ferrer, no només director cultural i ànima fundadora de l'entitat, sinó que, a més a més, és l'única persona que ha creat una AF així en tota Europa. La nostra feina és fer de pont entre cultures i això suposa tenir una programació cultural que en primer lloc és local, en segon lloc francòfona, i finalment mundial.

Com vas arribar a Sabadell?

Per atzars de la vida. Després de finalitzar els estudis vaig optar per fer la mili i apuntar-me a un programa que es deia Cooperació del Servei Nacional. Allò suposava treballar pel Ministeri d'Afers Estrangers i aquest va decidir enviar-me a Sabadell. Vaig exercir de professor de francès i animador cultural a aquesta Aliança Francesa i, al cap de dos anys, vaig tornar a França per dedicar-me a ser professor de filosofia.

Allà tenies la feina assegurada, oi?

Sí, perquè de jove vaig estudiar a una escola republicana que es diu *École Normale Supérieure* a Fontenay, situada als afores de París i creada l'any 1794 en plena revolució. Es tracta d'un institut molt selectiu on només entren 100 persones l'any, de les 6.000 que s'hi presenten. L'únic criteri de selecció és intel·lectual i la preparació per fer les oposicions, que es dispensa als instituts públics, és gratuïta. Si aconseguixes superar la prova d'accés i entres a l'escola, l'Estat et paga un sou mensual durant 4 anys i t'assegura feina de per vida.

Quines feines us ofereixen?

Tota la gent que estudia en aquella escola acaba ocupant un alt càrrec de funcionari. Tinc una molt bona amiga d'allà el pare de la qual era miner de carbó i ara és diputada i portaveu del seu grup polític a l'Assemblea Nacional. Si aquesta escola hagués estat de pagament, ni ella ni jo haguéssim pogut pagar-nos els estudis.

Avui encara segueix vigent?

Sí, però s'està descuidant molt perquè ja no interessa que un fill d'un obrer pugui arribar a ser ministre. Això no està de moda, i encara menys si aquesta escola s'assumeix amb diner públic de l'Estat! Ara fa 15 anys jo cobrava l'equivalent de 1.200 euros al mes per estudiar. Si entren 100 alumnes nous cada any, no ha

4 SABADELLENCES

de ser gaire econòmic. La veritat és que n'estic molt agraït i tinc un deute molt gran amb aquest sistema.

Tot i així vas decidir deixar les classes i venir a viure a Sabadell...

Perquè no em podia imaginar tota la vida en un institut de Toulouse, així que vaig pensar que el millor era marxar abans no m'arrelés i em costés abandonar el lloc. Vaig tenir la sort de coincidir amb un moment que el creixement de l'AF, després de la compra de la Casa Taulé, feia necessari l'arribada d'un director

Saber que Plató creia que les estrelles es movien d'una determinada manera, no crec que sigui gaire útil. Ara bé, com a mètode de recerca crec que la filosofia és necessària

adjunt. En Robert Ferrer em va proposar la feina, i com que ja havíem treballat junts i teníem força confiança, vaig decidir deixar-ho tot i venir a viure a Sabadell. Va ser aleshores quan realment vaig descobrir aquesta ciutat.

Des de la teva arribada, els cursos de filosofia han augmentat.

Aquesta idea la vam engegar el març del 2009 amb una primera proposta on esperàvem unes 15 persones. Com que finalment se'n van presentar 40, vam decidir repetir l'experiència l'any següent on ja vam fer dos cursos. Mica en mica es va anar animant més gent, i és per això que vam decidir fitxar la Hourya Ben-

touhami, que ara és directora de cursos i també imparteix lliçons filosòfiques.

La pregunta obligada: és necessari estudiar filosofia en ple segle XXI?

Depèn del que s'entén per filosofia. Saber que Plató creia que les estrelles es movien d'una determinada manera, no crec que sigui gaire útil. Ara bé, com a mètode de recerca crec que la filosofia és necessària. No oblidem que és una de les poques disciplines, juntament amb la teologia i el dret, que ha estat capaç de pensar durant 3.000 anys de manera continuada. Hem superat crisis com la caiguda de l'Imperi Romà, i si hem aguantat fins a dia d'avui és per alguna cosa.

Per què interessen tant les vostres classes?

Els nostres cursos no són de filosofia tècnica sinó del que ano-

meno "història de les idees: d'on vénen i amb què s'enfronten". De jove vaig tenir la gran sort de tenir un professor que em va ensenyar que les coses s'entenen en el moment en què hi veïem una discussió, un conflicte o una querella entre dues parts. És més important trobar el punt on realment es confronten dues idees que no pas prendre partit en una o altra.

Aquesta és l'essència de la filosofia: és més important el camí per arribar a la veritat, que no pas la veritat per ella mateixa.

Exactament, però no és així com s'entén i s'estudia a les facultats de filosofia. Als cursos que impartim a l'AF, insistim molt més en els problemes i els conflictes que no pas en les grans doctrines filosòfiques. I això és el que desperta interès a la gent que assisteix als nostres cursos. Per exemple, els propers dies 7, 14 i 28 d'abril tenim previst oferir un curs d'estoïcisme. Amb aquestes sessions només espero despertar interès i donar quatre guies bàsiques perquè després la gent sigui capaç de nodrir-se d'algunes lectures. L'estoïcisme és un corrent molt profund i difícil de posar en pràctica però a la vegada gens recargolat d'entendre.

Són els d'abstine et sustine'!

Sí, però això s'ha de contextualitzar. Les filosofies antigues intentaven teoritzar sobre allò que un pensa i el que realment fa. Els estoics particularment, pensaven que el món és un tot on les seves parts estan relacionades i l'atzar no hi té cabuda. La realitat s'ha d'acceptar tal com és, i no val la pena deixar-se arrossegar per les suposicions.

Parlem dels cínics. Diògenes?

A la vida hi ha dos tipus d'esforços: els útils i inútils. Els útils són els que et permeten aguantar el fred, la fam, el dolor... i fan que que puguis apropar-te a la felicitat dels déus. En canvi, els esforços inútils són tots aquells socials: quedar bé amb la gent, preocupar-te pel que pensaran de tu... Això no t'aporta res. Un dia Diògenes va rebre la visita d'Alexandre el Gran i aquest li va dir que havia sentit parlar d'ell, que li demanés el que volgués que li donaria. Diògenes, se'l va mirar estranyament i li va respondre: "Aparta't del sol, que em fas ombra".

Els primers filòsofs es preocupaven per l'origen de les coses. Ara ens preocupa alguna cosa?

El futur. La ciència ja ens han explicat d'on ve el món, però el que encara no sabem és on situar-nos i quin sentit donar-li. Això passa perquè hi ha contradiccions: un govern pot tenir un plantejament econòmic que contradia el seu plantejament científic i ètic. Els primers filòsofs eren físics, mestres d'ètica i de lògica, és a dir, pensaven d'on venia el món al mateix temps que reflexionaven sobre com s'havia de comportar l'individu i definien què vol dir conèixer i pensar.

I avui dia...

...les diferents branques del coneixement s'han especialitzat tant que tenim físics que no saben res d'ètica i 'experts' que ens diuen com ens hem de comportar ignorant la física i la lògica. Aquesta preocupació per la coherència de tot un sistema s'ha perdut i potser s'hauria de recuperar. Això no vol dir que s'hagin d'aplicar les teories aristotèliques com si fossin vigents, però sí que és important que es conegui que hi ha un filòsof que va con-

feccionar una teoria filosòfica coherent en molts aspectes globals.

La societat d'avui dia només pensa en l' "individu". Ens estem tornat egoistes?

Estem perdent el sentit col·lectiu de les coses però, com diem a França, jo no llançaria el nadó amb la mateixa aigua del bany. L'individualisme neix de la modernitat i ens ha permès un alliberament de les capacitats de pensar i actuar que abans no existien. La pregunta que em faig és: ¿podem recuperar l'esperit col·lectiu sense perdre aquest principi de llibertat individual?

Li hauríem d'haver preguntat a Karl Marx...

Marx ha estat un dels pensadors més importants i profunds de tota la història de la filosofia, però a la vegada té una visió apocalíptica de la història que no comparteixo. Ell creia que en el fons estem fets per viure sense Estat: l'Estat és un instrument de subordinació als burgesos, i que algun dia la situació seria tan insostenible que s'acabaria produint una revolució on no necessitaríem un Estat. Valoro molt la capacitat d'anàlisi econòmica de Marx - hi ha pàgines sobre les crisis comercials i sobre quins interessos hi ha al darrere del sistema d'endeutament, per exemple, que son molt més justes que la majoria d'articles escrits per "experts"- però no comparteixo gens ni mica la visió que tenia de la història: jo sóc del parer d'Aristòtil i de Dant: sense Estat ni llei, som uns animals.

Marx ha estat un dels pensadors més importants de tota la història de la filosofia, però a la vegada té una visió apocalíptica de la història que no comparteixo

Zoon politikon. Parlem de política... Per què menteixen tant els polítics?

Mentir en política és necessari. Els secrets en el poder han d'existir i això significa falta a la veritat. No crec que es pugui dirigir un país sense fer coses brutes. En aquest sentit sóc molt maquiavèl·lic quan afirmo que "el fi justifica els mitjans",

sempre i quan el fi sigui just. Que els polítics utilitzin la mentida em sembla secundari davant del fet que la facin servir per a qualsevol finalitat que no sigui el bé públic. Si treballessin més pel bé comú i menys per als interessos privats, la gent no s'estaria plantejant d'aquesta manera el fet de mentir en política.

Tinc una teoria sobre la vida: "La teoria del hàmmster", que explica que tots som com petits hàmmsters que correm dins d'una roda pensant-nos que arribarem molt lluny quan no ens hem mogut d'on érem.

...Perquè ens enganyen políticament i moralment. Kant deia que hi ha tres maneres de viure la història: els optimistes, els pessimistes i els que se'n riuen de tot. Jo sóc dels que es riu del món. Constantment ens mostren una obra de teatre que es va repetint amb les màscares intercanviades i, en el meu cas, me n'aparto i m'ho miro com un espectador més.

El futur és molt incert. També a l'Alliance Française?

Les coses ens van prou bé. D'una banda, perquè a partir d'aquest 2011 ens convertim en un centre per formar directors d'AF de tot el món. I de l'altra, perquè amb l'AF de Granollers, hem creat un programa informàtic de gestió d'AFs que estem venent a tot el món: Canadà, Japó, Alemanya, Romania...

Per acabar, un llibre per recomanar-nos?

L'elegància de l'erició, de Muriel Barbery. És la història d'una nena de 12 anys i una conserge d'un immoble d'un barri d'alta societat a París, que tenen una capacitat impressionant per retratar la gent que els envolta. És una narració molt directa i fàcil de llegir.

Moltes gràcies per atendre'ns...

A vosaltres.

Diu Pàmies al seu últim conte de *La bicicleta estàtica* que "l'entristeix adornar-se de la complicitat que haurien pogut tenir junts però també creu que quan et diuen que una història s'ha acabat, és important no insistir, no lluitar i posar-hi, de la manera més digna i ràpida possible, el punt final". Ho signo i me n'acomio.

DESCOBREIX EL MILLOR CAFÉ

Avia, Ràbal Casanova, 38 · 08205 Sabadell (BCN)
Tel. 93 726 62 22 · Fax 93 727 00 80
www.cafepont.com · info@cafepont.com

RESTAURANT
cuina de mercat

Finca Borrassà, 43-47 • 08205 SABADELL
Tels. 93 727 70 42 - 93 726 27 81

www.admsodina.com

Concepció, 25, 1er - Sabadell
Tels: 93 726 03 45 - 93 727 33 01